

PĀRSKATS

par projekta vienošanās Nr. 2014/0002/1DP/1.1.1.2.0/13/APIA/VIAA/053
„Savvaļas sugu ģenētiskā monitoringa sistēmas izveide”
zinātniskās grupas paveikto periodā
no 2014.gada 1.oktobra līdz 2015.gada 31.janvārim

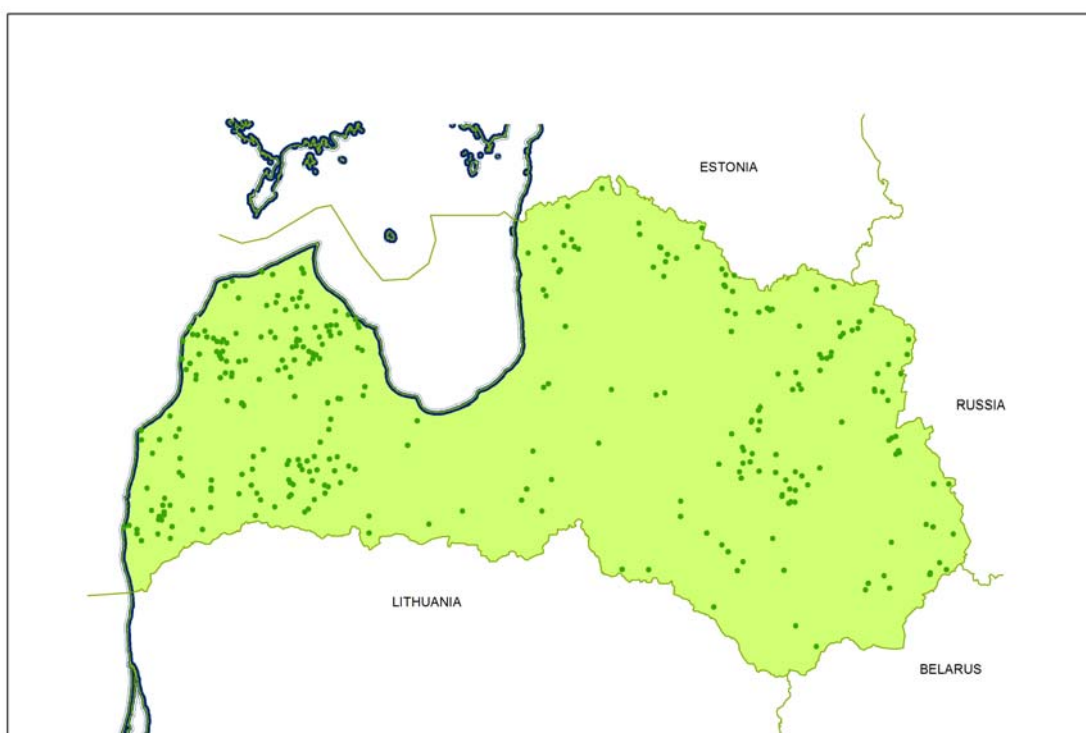
2.1. Sekmīgi īstenots paraugu ievākšanas plāns no nomedītajiem vilkiem, lūšiem un staltbriežiem. Pārskata periodā notikusi sadarbība ar Valsts meža dienestu un mednieku organizācijām, lai apzinātu medību laikā iegūtos dzīvniekus un ievāktu monitoringam nepieciešamās ķermeņa daļas un audus. Kopumā izpētei šī projekta ietvaros saņemti paraugi no 420 vilkiem, 270 lūšiem un 53 staltbriežiem, kas minētajām plēsēju sugām pat pārsniedz plānoto apjomu. Paralēli iegūts arī neplānots, bet izpētei ļoti svarīgs materiāls par 6 zeltainajiem šakāļiem (1.att.) un vairākiem iespējamiem vilku-suņu hibrīdiem, kuru DNS analīzes tiks veiktas Tartu Universitātē. Tā kā viens no projekta mērķiem ir ģenētiskā monitoringa sistēmas (nepārtraukts process) izveide, materiāla papildināšana tiks turpināta arī turpmākajos projekta posmos, taču rezultātu analīze pamatā tiks veikta līdzšinējā materiāla ietvaros, lai noslēgtu pētījumu un savlaicīgi sagatavotu plānotās zinātniskās publikācijas.

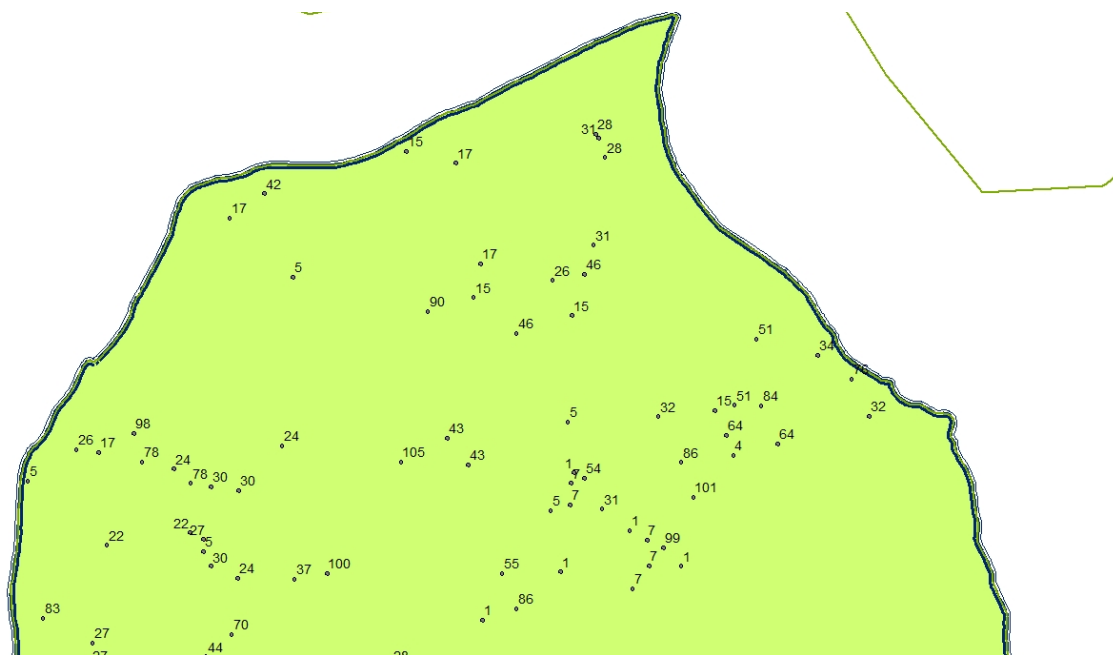
1. att. 2014. gada novembrī Jelgavas apkārtnē nomedīts zeltainais šakālis nogādāts izpētei LVMI “Silava” laboratorijā
http://www.tvnet.lv/zala_zeme/dzivnieki/532267-dns_analizes_latvijas_mezos_mit_zeltainie_sakali

2.2. Turpināta DNS izdalīšana no materiāla, kas iegūts no vilkiem. Uzsākta DNS izdalīšana arī no lūšu un staltbriežu materiāla. Veikta DNS amplificēšana ar izvēlētiem marķieriem, ģenētiskās analīzes un sekvenšu noteikšana. Paralēli turpināta analīžu rezultātu kalibrēšana ar Tartu Universitāti.

Uzsākta radniecības struktūras analīze starp nomedītajiem vilkiem un lūšiem. Līdzšinējie rezultāti apstiprina tiešās pakāpes (starp vecākiem – mazuļiem un viena metiena metiena pēcnācējiem) radniecību vairumā analizēs izmantoto vilku indivīdu starpā. Iztalējot gandrīz 300 DNS paraugus, kas iegūti no Latvijā nomedītiem vilkiem periodā no 2009. līdz 2014. gadam, identificēti vismaz 86 radniecīgi grupējumi, bet tieša radniecība nav konstatēta tikai 24 indivīdu starpā. Vairākums radniecīgo grupu veido 2-3 indivīdi no vienā gadā nomedītiem dzīvniekiem, bet ir atrastas arī dažas 7 radniecīgu grupas, kuri nomedīti vairāku gadu laikā. Pētījumu laikā pilnveidotas datu bāzes par apstrādāto materiālu, akcentējot iespēju veikt informācijas telpisko analīzi (2., 3. att.).

2. att. Ievāktu DNS paraugu izvietojums Latvijā nomedītajiem vilkiem.

3. att. Savstarpēji radniecīgu vilku nometīšanas vietas Kurzemes ziemeļdaļā. Tiešās pakāpes radnieki apzīmēti ar vienādiem parauga kārtas numuriem.

2.3. Turpināta populāciju vitalitātes izpēte pēc demogrāfiskajiem kritērijiem. Arī demogrāfiskajiem parametriem (vecums un auglība) tiek veikta metožu kalibrācija ar igauņu kolēģiem (4. att.). Tas ļaus apvienot monitoringa rezultātus Latvijas un Igaunijas populācijām, kas savukārt atvieglos zinātnisko publikāciju sagatavošanu par plašākai zinātniskai auditorijai interesējošiem jautājumiem.

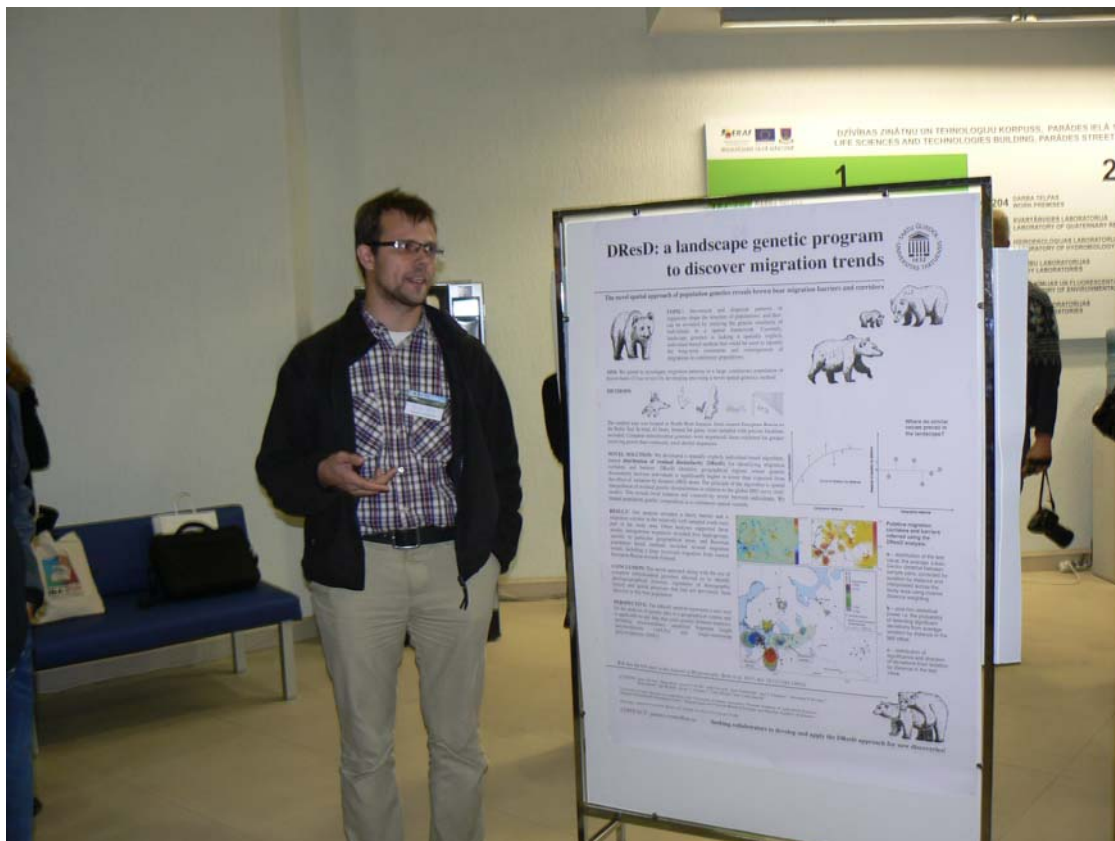
4. att. Vilka reproduktīvās sistēmas pārbaude laboratorijā kopā ar kolēģi Peep Männil no Igaunijas Vides aizsardzības aģentūras embriju skaita noteikšanai.

2.4. No 2014.gada 16. līdz 18. oktobrim Daugavpils Universitātē norisinājās Baltijas IX. Terioloģijas konference. Konferencē galvenā tēma bija molekulārās ģenētikas metožu izmantošana savvaļas zīdītāju izpētē. Šai tēmai bija veltīti 8 mutiski ziņojumi (5. att.), 4 stenda plakāti (6.att.) un plenārdiskusija konferences noslēgumā. Konferencē norise un

ziņojumu anotācijas publicētas referātu tēžu krājumā „9th Baltic Theriological Conference, Daugavpils, 16-18 October, 2014, Book of Abstracts” Daugavpils University Press „Saulē”, 87 lpp. Par konferenci un tajā aplūkotajām tēmām informēta sabiedrība ar reģionālās televīzijas (ReTV), radio tiešraides (LR 1, „Zināmais nezināmajā” 19.11.2014. raidījumā), žurnāla „Medības” 2014.gada decembra numura un „Latvijas Avīzes” 16.10.2014. numura starpniecību.

5.att. Baltijas IX. Terioloģijas konferences mutisko ziņojumu sēde. Attēlā Dr.habil., prof. L. Balčiauskas (Lietuva).

6.att. Baltijas IX. Terioloģijas konferences stenda ziņojumu sesija. Attēlā Dr. Jaanus Remm (Igaunija).

2.5. Uzsākts darbs ar zinātnisko publikāciju manuskriptiem par vilku un lūšu populāciju ģenētisko un demogrāfisko pētījumu rezultātiem. Manuskriptus plānots pabeigt un nosūtīt izvēlēto zinātnisko izdevumu redakcijām projekta 6. posma gaitā, t.i. 2015.gada jūnijā un jūlijā.

Projekta zinātniskais vadītājs

/J. Ozoliņš/